

พระธาตุดอยกองมู จังหวัดแม่ฮ่องสอน

(ภาพที่ 1 พระธาตุดอยกองมู จังหวัดแม่ฮ่องสอน, msn.onab.go.th)

1. ที่มาและความสำคัญ

ในปีพุทธศักราช 2403 (สมัยพระเจ้ากาวิโรสุริยวงศ์ ผู้ครองเมืองเชียงใหม่ หรืออยู่ระหว่างรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4) จอมต๋อสู๋ คหบดีชาวไทใหญ่ผู้มีอาชีพในการทำไม้ตัดไม้สัก ล่องน้ำพายลงมายังสาละวินส่งไปขายในพม่า ได้ขึ้นไปบนดอยแห่งนี้ ในวันที่แสนคมบุตรชาย พะกาหม่องซึ่งเป็นหัวหน้าหมู่บ้านแม่ฮ่องสอนขึ้นไปตัดไม้และโค่นต้นไม้ใหญ่ที่หนาที่บอก เพื่อมิให้เป็นที่พักของพวกโจรผู้ร้ายกะเหรี่ยง

ท่ามกลางเสียงอึกทึกของชาวบ้านที่กำลังโค่นต้นไม้อยู่บนดอยสูงแห่งนี้ท่านจะต้องสู้ก็ได้ขึ้นไปยืนดูสภาพภูมิประเทศบนยอดดอยและได้มองเห็นที่ราบเบื้องล่างซึ่งเป็นหมู่บ้านคนไต (ไทยใหญ่) ตั้งอยู่เป็นหย่อมๆ กระจายกันอยู่ในแอ่งที่ราบของหุบเขาอย่างสงบ ก็คิดขึ้นมาได้ว่าพี่น้องคนไตแห่งหมู่บ้านแม่ฮ่องสอนนี้ซึ่งส่วนใหญ่ได้พากันอพยพเข้ามาจากชายแดนพม่าเขตลุ่มน้ำสาละวินและนับถือพุทธศาสนานั้น น่าจะมีพระธาตุเจดีย์มาประดิษฐานขึ้นบนยอดดอยเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นศรีสง่าแก่หมู่บ้านคนไตแม่ฮ่องสอนนี้สืบไป จึงได้คิดสร้างพระธาตุขึ้นบนยอดดอยแห่งนี้

จากบันทึกของคนไตเมืองสามหมอกกล่าวไว้ว่า ล่วงเข้าปีพุทธศักราช 2403 จอมตองสู้และนางเหล็กภรรยาได้มีศรัทธาสร้างองค์พระธาตุขนาดใหญ่ขึ้นบนดอยนี้ พร้อมกับได้สร้างกุฏิสำหรับพระภิกษุอยู่จำพรรษาไปพร้อมๆ กัน

การสร้างพระธาตุเจดีย์องค์ใหญ่เป็นศิลปะแบบพม่าหรือไตใหญ่นี้ ท่านจอมตองสู้ได้สร้างไว้สำหรับที่จะบรรจุพระธาตุของพระอรหันต์มหาโมคคัลลานะเถระ ซึ่งพระอุปันเต็กตะที่เป็นพระภิกษุผู้เดินทางมาจากเมืองตองกีประเทศพม่าซึ่งเป็นผู้นำมาเมืองมะละแหม่งและพระอุปันเต็กตะก็ได้รับนิมนต์เป็นเจ้าอาวาสองค์แรกของวัดบนยอดดอยแห่งนี้ตลอดมา จนท่านจอมตองสู้สิ้นชีวิตลง พระอุปันเต็กตะจึงได้เดินทางกลับเมืองตองกี ประเทศพม่าอันเป็นบ้านเกิดของท่าน ในครั้งนั้นชาวไทยใหญ่หรือคนไตที่อพยพมาจากรัฐฉาน รัฐคะยา และรัฐกอกูเลในพม่าได้พากันเข้ามาสร้างบ้านเรือนเป็นปึกแผ่นอยู่กันอย่างหนาแน่นมากขึ้น

ดังนั้นวัดที่จอมตองสู้สร้างขึ้นบนยอดดอยใกล้กับตัวเมืองแม่ฮ่องสอนจึงมีชื่อว่า วัดปลายดอย ซึ่งมีความหมายว่า เป็นวัดที่ตั้งอยู่บนยอดเขาและต่อมาจึงได้เปลี่ยนชื่อตามพระเจดีย์องค์ใหญ่ที่จอมตองสู้ตั้งชื่อ พระธาตุดอยกองมู ตามภาษาไทยใหญ่ ดังนั้นวัดและพระธาตุบนดอยแห่งนี้จึงมีชื่อว่า พระธาตุดอยกองมู และวัดดอยกองมูนั่นเอง

2. ลักษณะพระธาตุ

พระธาตุดอยกองมูองค์ใหญ่ สร้างขึ้นโดยจอมตองสู้เมื่อปีพุทธศักราช 2403 เป็นเจดีย์ทรงเหลี่ยมรูปแบบพม่าตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมเหนือฐานเจดีย์ แต่ละด้านจะมีซุ้มสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปศิลปะพม่าเอาไว้ทั้งสี่ด้าน ส่วนกลางเป็นรูปทรงกลมแบบเจดีย์พม่าทั่วไปและต่อด้วยปล้องไฉน บนฐานมีรูปดอกบัว ส่วนยอดประดับด้วยฉัตรทองคำแบบพม่า ตลอดจนองค์พระธาตุจะทาสีขาวทั้งองค์นอกจากยอดแต่สีทองเท่านั้นโดยมีฐานกว้างยาว 20 เมตร และสูง 33 เมตร โดยในส่วนพระธาตุดอยกองมูองค์เล็ก ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของพระธาตุองค์ใหญ่ ซึ่งสร้างขึ้นใน 15 ปีต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช 2417 โดยพญาสิงหนาทราชา(ชานกะเล) เจ้าเมืองแม่ฮ่องสอนคนแรก

บรรณานุกรม

สุทธีจิตรรา สุทธีธรรม. (2549). *พระธาตุดอยสุเทพ พระธาตุดอยกองมู พระธาตุศรีจอมทอง*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ที่ เจเจ